

Program autorski

(edukacja artystyczna w szkole podstawowej, liceum oraz technikum)

„Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce”

Opracowała: Lidia Bochan

Wstęp

Niniejszy program został opracowany na bazie obowiązującej podstawy programowej i uwzględnia bieżące akty prawne prawa oświatowego:

- Ustawa o Systemie Oświaty z dnia 7 września 1991r. (Dz.U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zmianami);
- Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17);
- Rozporządzenie MEN z dnia 8 czerwca 2009 roku w sprawie dopuszczenia do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. Nr 89, poz. 730).

Program został udostępniony na stronie internetowej:

- Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Pile: bp.pila.pl, w zakładce: Wspomaganie szkoły/ Materiały pomocowe.
- Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile: cdn.pila.pl, w Publikacjach: „Nauczyciel bibliotekarz dzieli się wiedzą”.

I. Charakterystyka programu

Program: „Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce” w swoim założeniu, ma pomóc nauczycielowi szkoły podstawowej, liceum lub technikum w zrealizowaniu podstawy programowej dla zajęć z zakresu edukacji artystycznej. Autorski program określa cele kształcenia i wymagania ogólne do ich realizacji. Przewiduje realizację treści nauczania na 8 godzin lekcyjnych na przedmiotach tj.: lekcja biblioteczna, wiedza o kulturze, plastyka, historia sztuki, zajęcia artystyczne, lekcja wychowawcza. Proponowany układ materiału został dostosowany do warunków przeciętnej szkoły i ucznia. Nauczyciel może go dowolnie modyfikować w zależności od własnych potrzeb, możliwości ucznia, etapu kształcenia i warunków szkoły.

II. Zadania placówki:

1. Umożliwienie uczniom aktywnego udziału w różnorodnych formach życia kulturalnego.
2. Umożliwienie rozwijania wybranych rodzajów aktywności twórczej przez indywidualne lub zespołowe formy działań artystycznych o twórczym lub odtwórczym charakterze.
3. Rozbudzenie zainteresowania życiem kulturalnym.
4. Ukazywanie dziedzictwa narodowego i rozwijanie poczucia jego wartości.
5. Wyzwalanie inicjatywy uczniów w animowaniu społecznej aktywności kulturalnej.

III. Cele edukacyjne:

1. Cele ogólne:
 - Przygotowanie uczniów do aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz bezpośredniego obcowania z dziełami sztuki poprzez rozwijanie:
 - wrażliwości estetycznej oraz indywidualnych zdolności artystycznych;
 - umiejętności refleksyjnej i krytycznej oceny zjawisk w kulturze i sztuce;
 - samodzielności w poszerzaniu wiedzy z różnych dziedzin sztuki przy równoczesnym korzystaniu z takich placówek jak: biblioteka, galeria, muzeum;
 - poczucia tożsamości z kulturą własnego regionu i kraju.
 - Nabycie wiedzy z zakresu różnych dziedzin sztuki: architektury, malarstwa, rzeźby, plastyki, literatury.
 - Stymulowanie intelektualnego i emocjonalnego rozwoju poprzez różnorodne formy aktywności artystycznej.
 - Poznawanie dziedzictwa narodowego, a w tym najwybitniejszych dzieł sztuki w Polsce i na świecie.
 - Rozwijanie wrażliwości na ochronę dziedzictwa narodowego.

2. Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna dzieła reprezentujące różne dziedziny sztuki: literaturę, architekturę, plastykę, rzeźbę, malarstwo oraz sztukę nowych mediów;
- zna podstawowe cechy epok i stylów z różnych dziedzin sztuki;
- zna podstawowe media kultury takie jak: słowo, obraz;
- odbiera wypowiedzi i wykorzystuje zawarte w nich informacje (percepcja sztuki);
- tworzy wypowiedzi (ekspresja przez sztukę);
- analizuje i interpretuje teksty kultury (recepcja sztuki).

IV. Treści nauczania

1. Ramy czasowe epok.
2. Cechy epok.
3. Sztuka romańska.
4. Sztuka gotycka.
5. Sztuka renesansowa.
6. Sztuka średniowieczna.
7. Impresjonizm i postimpresjonizm.
8. Malarstwo XX i XXI wieku.
9. Podstawowe wiadomości o wybitnych twórcach i ich dziełach.
10. Różne funkcje sztuki.
11. Analiza, interpretacja i ocena dzieła malarskiego.
12. Różnorodne formy kontaktu z dziełami sztuki.
13. Rodzaje zabytków, ich specyfika i sposoby użytkowania.
14. Ornamentyka secesyjna.
15. Kubizm i kolaż.
16. Wydawnictwa albumowe poświęcone sztuce.
17. Sztuka architektury w średniowieczu.
18. Sztuka malarstwa (cechy kierunków malarskich wybranych epok, sposób ukazywania rzeczywistości, podstawowe techniki malarskie).
19. Sztuka rysunku – ornament secesyjny (rodzaje rysunku).

V. Wiadomości i umiejętności

Uczeń:

- potrafi określić czas trwania, zasięg oddziaływania poszczególnych epok, stylów i kierunków w sztuce;
- potrafi wymienić, rozpoznać i opisać najbardziej znane dzieła epok;
- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury;
- wykazuje się umiejętnością analizy dzieła malarskiego;
- interpretuje dzieło malarskie;
- definiuje pojęcia plastyczne, dokonuje ich podziału, określa funkcje dzieła sztuki;
- charakteryzuje wydawnictwa albumowe poświęcone sztuce;
- wymienia techniki malarskie i potrafi je scharakteryzować;
- rozpoznaje i rysuje ornament secesyjny
- wskazuje zastosowanie Internetu w popularyzacji sztuki;
- rozumie funkcje muzeów, bibliotek i galerii sztuki;
- uczestniczy w życiu kulturalnym
- umie posługiwać się aplikacją Kahoot oraz Learning Apps
- potrafi sprawnie operować wiedzą używając aplikacji Kahoot i Learning Apps

VI. Metody pracy

Metody stosowane na zajęciach z edukacji artystycznej powinny być przede wszystkim adekwatne do charakteru zajęć, możliwości szkoły, a zwłaszcza możliwości uczniów.

Preferowane metody:

- dyskusja(dydaktyczna polega na zorganizowanej wymianie myśli i poglądów uczestników na dany temat);
- burza mózgów(polega na umożliwieniu uczniom zgromadzenia wielu konkurencyjnych lub uzupełniających się hipotez rozwiązania problemu);
- rozmowa nauczająca – pogadanka (polega na rozmowie nauczyciela z uczniami, której celem jest doprowadzenie uczniów do zrozumienia nowo poznanych faktów, zjawisk i procesów historycznych);

- pokaz z opisem(pokazowi różnorodnych środków dydaktycznych towarzyszyć musi analityczny lub syntetyczny opis);
- metaplan(jest to jedna z technik prowadzenia dyskusji, polega na tym, że w czasie narady – cichej dyskusji, jej uczestnicy tworzą plakat – graficzny skrót wymiany myśli);
- projekt(polega na realizacji przez uczniów przydzielonych im zadań, wykonywanych w formie indywidualnej lub grupowej, polegających na wykonaniu szerszych przedsięwzięć o charakterze interdyscyplinarnych);
- mapa pojęciowa(polega na opracowywaniu problemu przy pomocy plakatów, obrazków, rysunków, symboli i haseł);
- port folio (teczka z dokumentami przygotowana przez uczniów w określonym czasie na wybrany temat);
- debata (celem tej metody jest zaprezentowanie różnych punktów widzenia na ten sam problem);
- wycieczka (nauczyciel określa cel wycieczki, uczniowie w oparciu o przewodniki, materiały z biblioteki, Internetu opracowują trasę wycieczki szlakiem zabytków średniowiecznych bądź renesansowych najbliższego otoczenia. Zadanie można potraktować jako zadanie domowe na rozpisanie projektu).
- Metoda programowana przy użyciu komputerów, tabletów bądź telefonów komórkowych (fazy podsumowujące lekcji przy korzystaniu z aplikacji multimedialnych).

Wykorzystanie powyższych metod pozwoli na rozwijanie i pogłębianie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności myślenia przyczynowo – skutkowego i czasowo – przestrzennego, formułowania ocen, wyciągania wniosków, odróżniania opinii od faktów, łączenia i analizowania faktów, logicznego myślenia i aktywności twórczej.

VI. Ocenianie osiągnięć uczniów (skierowane do nauczyciela korzystającego z programu „Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce”)

Sposób oceniania w znaczący sposób wpływa na stosunek uczniów do przedmiotu, a co za tym idzie, także na efektywność procesu nauczania. Na zajęciach artystycznych ocena proponowana przez nauczyciela powinna

przede wszystkim motywować uczniów do działania i rozwijania swoich zainteresowań. Prowadzący nie powinien skupić się wyłącznie na tradycyjnych formach oceniania (sprawdzianach, testach czy wypowiedziach ustnych), gdyż nie odzwierciedlają one w pełni opanowanych przez uczniów w procesie nauczania wiadomości i umiejętności.

Ostateczny wybór sposobu i kryteriów oceniania należy do nauczyciela. Trzeba jednak pamiętać, że ocena może zarówno pomóc w budowaniu właściwej motywacji ucznia do pracy, jak i stać się powodem zniechęcenia. Ocena w dzienniku nie może być rezultatem pomiaru, lecz powinna spełniać funkcje wychowawcze (przede wszystkim zachęcać i mobilizować do dalszej pracy). Na zajęciach artystycznych w terenie, poprowadzonych np. w Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Pile nauczyciel prowadzący lekcję biblioteczną może proponować 'plusy' dla uczniów aktywnych a dla młodszych dzieci np. uśmiechnięte buźki.

Przedstawiona propozycja oceniania skierowana jest do nauczyciela korzystającego z programu „Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce” w szkole, np. na lekcji wychowawczej, jak i nauczyciela bibliotekarza prowadzącego lekcję biblioteczną w budynku biblioteki.

Ocena uczniów uwzględnia wiele ważnych aspektów edukacyjnych, w tym sprawdzanie wiedzy oraz umiejętności zastosowania jej w praktyce. Określa wymagania edukacyjne dotyczące:

- poziomu i zakresu wiedzy;
- stopnia rozwoju umiejętności;
- przejawianych zachowań, szczególnie stosunku ucznia do zadań edukacyjnych.

Ocena w szkole na zajęciach artystycznych powinny podlegać następujące elementy:

- wypowiedzi ucznia na dany temat;
- prace kontrolne (sprawdziany, testy – podsumowanie wiadomości za pomocą quizu w aplikacji Kahoot!, prace klasowe)
- działania twórcze
- aktywność na zajęciach
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego
- inne formy: prezentacje multimedialne, referaty, projekty.

Ocena na lekcjach bibliotecznych w placówce poza szkołą podlegają elementy:

- wypowiedzi ucznia na dany temat

- znajomość tematu
- test wypełniony przez ucznia w aplikacji Kahoot – jako podsumowanie wiedzy
- aktywność, współpraca na zajęciach

Wszystkie przejawy zaangażowania i aktywności uczniów na zajęciach bibliotecznych nauczyciel wychowawca może uwzględnić przy ocenianiu w szkole.

VII. Podsumowanie i ewaluacja programu

Program może podlegać modernizacji, której dokonywać będą nauczyciele przedmiotów humanistycznych, na podstawie ewaluacji w procesie dokonywania np.:

- arkuszy obserwacyjnych z prowadzonych zajęć;
- kart samooceny ucznia;
- ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród uczniów;
- wyników nauczania (oceny bieżące, semestralne, roczne);
- sukcesów uczniów na forum szkolnym i pozaszkolnym;
- wyników egzaminu maturalnego z historii sztuki

Celem ewaluacji jest uzyskanie informacji zwrotnej od uczniów na temat:

- treści programu (o ile wzrosła wiedza o danym zagadnieniu; czy treści pomogły zrozumieć problem; czy zakres treści okazał się wystarczający);
- form pracy (ich atrakcyjności, wpływu na aktywność ucznia podczas zajęć);
- metod pracy (czy były atrakcyjne);
- postaw (czy program miał wpływ na postawy odbiorców, jaki był wpływ programu na postawy odbiorców).

W końcowej ewaluacji realizacji programu powinny zostać ujęte wnioski, które należy przedstawić na posiedzeniu podsumowującym rady pedagogicznej lub zespołu nauczycieli uczących przedmiotów humanistycznych. Wnioski powinny służyć nauczycielowi do modyfikowania programu.

Wnioski z ewaluacji programu:

W ramach programu „Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce” przeprowadziłam kilkanaście zajęć edukacyjnych i lekcji bibliotecznych metodą warsztatową w klasach podstawowych, gimnazjalnych oraz liceum.

Systematycznie pogłębiałam wiedzę na temat prowadzonych zajęć, by sumiennie się do nich przygotować. Poszerzyłam umiejętności z zakresu technologii informacyjnej, wykorzystując aplikacje Kahoot oraz Learning Apps do prowadzonych przeze mnie zajęć. W trakcie podejmowania działań zwracałam uwagę na poszukiwanie różnorodnych form i metod pracy. Uatrakcyjniam zajęcia, przygotowałam szereg pomocy dydaktycznych, które wykorzystałam podczas warsztatów (ilustracje, slajdy z reprodukcjami dzieł, wydawnictwa albumowe).

Jako narzędzie badawcze wybrałam ankiety ewaluacyjne. Rozdawałam je uczniom i nauczycielom po fazie podsumowującej lekcji. Utwierdziły mnie one w tym, że zaproponowana przez mnie tematyka, formy i metody pracy spotkały się z dużym zaangażowaniem i zainteresowaniem ze strony uczniów jak i nauczycieli. Odpowiedzi zwrotne przekonały mnie, że młodzież po zajęciach uzupełniła wiedzę z zakresu sztuki, nauczyła posługiwać się fachowym słownictwem np. analizując dzieło, czy też rozwinęła swe pasje. Warsztaty dla maturzystów wielu z ankietowanych potraktowało jako powtórkę do egzaminu maturalnego z języka polskiego, historii i historii sztuki. Dużym entuzjazmem cieszyły się nowo poznane aplikacje multimedialne uznane przez uczniów za „atrakcyjne”.

Poprzez zainteresowanie nową tematyką z zakresu sztuki Biblioteka Pedagogiczna w Pile nawiązała współpracę z kolejnymi szkołami, nauczycielami oraz uczniami, która mam nadzieję będzie przynosić efekty obu stronom przez długie lata.

VIII. Scenariusze lekcji bibliotecznych w ramach programu „Wartości edukacyjne w kulturze i sztuce”:

❖ załącznik nr 1:

Temat: „Analiza i interpretacja dzieła malarskiego”.

Prowadzący: Lidia Bochan

Czas: 90 min.

Szkoła ponadgimnazjalna: liceum/technikum.

Cel ogólny: uczniowie samoczynnie dokonują analizy formalnej dzieła malarskiego.

Cele edukacyjne:

Uczeń:

- wymienia najważniejsze etapy analizy dzieła malarskiego,
- omawia na podstawie obrazu formę i treść dzieła,
- rozwija zdolności abstrakcyjnego myślenia,
- doskonali umiejętności posługiwania się pojęciami i terminami z zakresu sztuki,
- doskonali umiejętności odczytywania treści przenośnych i symbolicznych,
- doskonali umiejętności samodzielnego myślenia, formułowania wniosków i sądów,
- umie współpracować w grupie oraz pracować z różnymi źródłami informacji,
- wie, jak korzystać z nowych technologii.

Metody pracy:

- metoda podająca: wykład informacyjny, instruktaż, pogadanka,
- praktyczna: pokaz z objaśnieniem, ćwiczenia techniczne,
- programowana (podręcznik, albumy, karty pracy, projektor, komputer),
- eksponująca: prezentacja multimedialna, film dvd.

Formy:

- warsztaty,
- praca w grupach,
- praca indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- albumy i czasopisma z reprodukcjami dzieł malarskich,
- prezentacja multimedialna,
- reprodukcje obrazów, ilustracje wyświetlane z rzutnika,
- podręcznik szkolny do nauczania „Wiedzy o kulturze”,
- karty pracy dla uczniów,
- płyta dvd dotyczący malarstwa impresjonistycznego i ekspresjonistycznego.

Zalecana literatura przedmiotu:

- Rynck P., *Jak czytać malarstwo?*, wyd. Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas

- Carr-Gomm S., *Słownik symboli w sztuce*, wyd. Read Me
- Tomczyk-Maryon M., *Trener*jak czytać wiersze i oglądać obrazy?*, wyd. Szkole PWN Park Edukacja
- Cumming R., *Sztuka bez tajemnic*, wyd. Świat Książki
- *Spotkania z kulturą*, pod red. Bokinię M.[i inni], wyd. Nowa Era
- dodatkowo: czasopismo „*Arteon*”, wybrane reprodukcje dzieł, fotografie oraz albumy *Sztuka świata* tom II-XII, wyd. Arkady.

Fazy lekcji:

a) wstępna

- powitanie, wprowadzenie w temat; rekapitulacja wtórna - przypomnienie wiadomości dotyczące ważniejszych dzieł malarskich, kierunków oraz epok

b) realizacyjna

- na podstawie przygotowanej prezentacji oraz podręcznika do „Wiedzy o kulturze” nauczyciel szczegółowo omawia najważniejsze elementy analizy dzieła malarskiego (rozmowa kontrolowana): rok powstania dzieła, styl/kierunek w malarstwie, kształt pola obrazowego, tematykę, rodzaje sceny, podział na plany, rodzaje kompozycji, rodzaje perspektywy, środki artystyczne (światło, światłocień, linię, fakturę), ekspresję, techniki malarskie,
- pogadanka na temat prezentowanych dzieł
- prowadzący wyjaśnia pojęcie symboliki w malarstwie pokazując konkretne przykłady dzieł w albumach lub reprodukcjach obrazów (np. Jan van Eyck „Portret Arnolfini”),
- prezentuje krótkie fragmenty filmów dvd „Claude Monet” oraz „Edvard Munch” dla ukazania cech impresjonizmu i ekspresjonizmu,
- prezentuje kilkuminutowy fragment filmu z YouTube – animację obrazu „Krzyk” Edvarda Muncha do utworu Pink Floyd,
- na zakończenie realizacyjnej fazy lekcji nauczyciel rozdaje uczniom przygotowane karty pracy z reprodukcjami (przykładowy załącznik nr 1); uczniowie w parach bądź indywidualnie wykonują ćwiczenia. Dokonują analizy formalnej przedstawionego dzieła (np. S. Dali „Płonąca Żyrafa”, E. Delacroix „Wolność prowadząca lud na barykady”, Leonardo da Vinci „Mona Lisa”, Vermeer „Nalewająca mleko”, V. van Gogh „Pole z cyprisem”, E. Munch „Melancholia” itd.).

c) podsumowująca

- podsumowanie zdobytej przez uczniów wiedzy nauczyciel sprawdza za pomocą quizu wykonanego w aplikacji Kahoot w pracowni informatycznej. Uczniowie prezentują karty analizy obrazu.

❖ Załącznik nr 2:

Temat: Ornamentyka secesyjna: od architektury po ilustracje i plakaty w wydawnictwach albumowych.

Prowadzący: Lidia Bochan

Czas: ok. 60 min.

Szkoła: podstawowa/liceum/technikum.

**„Katedry nie buduje jeden człowiek,
ale jest ona dziełem wielu pokoleń”**

Antoni Gaudi

Cel ogólny: zapoznanie oraz rozwinięcia zainteresowania uczniów stylem przełomu wieków – secesją oraz wydawnictwami albumowymi o tematyce secesyjnej.

Cele edukacyjne:

Uczeń:

- wskazuje przewartościowania w sztuce II poł. XIX w.
- wyznacza granice czasowe okresu secesji
- podaje etymologię słowa ‘secesja’
- omawia główne cechy secesji w malarstwie oraz architekturze
- rozpoznaje i tłumaczy jedność cech w malarstwie, architekturze i sztukach użytkowych
- rozumie pojęcie: „architektura biomorficzna”;
- wymienia najwybitniejszych przedstawicieli secesji w Polsce i na świecie, podaje przykłady ich dzieł
- potrafi wykonać szkic, narysować ornament secesyjny, wylicza jego cechy charakterystyczne

Formy:

- warsztaty
- praca w grupach
- praca indywidualna

Metody pracy:

- metoda podająca: wykład informacyjny, pogadanka
- praktyczna: pokaz z objaśnieniem (albumy, czasopismo, reprodukcje)
- eksponująca: prezentacja multimedialna wykonana w programie Power Point
- programowana (podręcznik, albumy, karty pracy, projektor, komputer, telefon komórkowy)

Środki dydaktyczne:

- wybrane reprodukcje oraz czasopisma przedstawiające obiekty architektoniczne, malarstwo oraz sztukę użytkową secesji
- albumy: „Secesja”, „Alfons Mucha”, „Antoni Gaudi”
- czasopismo „Arteon”
- multimedia:laptop, rzutnik oraz komputery z łączem internetowym/ lub telefony komórkowe
- tablica interaktywna

Zalecana literatura przedmiotu

- *Alfons Mucha* / [red.] Sarah Mucha, wyd. Wydaw. Naukowe PWN, 2007.

- Fachr-Becker G., *Secesja*, wyd. h.f.ullmann, 2007
- Gutowski, B., *Secesja*, wyd. Wydawnictwo SBM, 2014
- Moravanszky, A., *Antoni Gaudi*, wyd. Arkady, 1983
- Ormiston R., *Alfons Mucha i jego świat*, wyd. Arkady, 2010
- Osińska, B., *Sztuka i czas*, wyd. Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 2005
- Wallis, M., *Secesja*, wyd. Arkady, 1984
- Zerbst, R., *Gaudí 1852-1926*, wyd. TMC Art, 2010

Fazy lekcji:

a). wstępna

– powitanie, wprowadzenie w temat: daty, etymologia pojęcia, zarys historii stylu

b). realizacyjna:

Nauczyciel:

- przedstawia poszczególne cechy secesji w malarstwie, omawiając je na przykładach w albumach oraz przy pomocy prezentacji multimedialnej
- zapoznaje uczniów z sylwetką Alfonsa Muchy, czeskiego plakacisty – czołowego przedstawiciela secesji, a także z twórczością Stanisława Wyspiańskiego
- omawia cechy secesji w architekturze, zwracając uwagę na wszelkie detale, ornamenty architektoniczne;
- prezentuje sylwetkę najsłynniejszego architekta hiszpańskiej secesji: Antonio Gaudiego, wspomina również o innych architektach: Victor Horta, Hector Guimard
- wyświetla najsłynniejsze budowle oraz wnętrza stylu przełomu XIX / XX wieku, m.in. Sagrada Familia, Casa Mila, Casa Batlló, Casa Vicens, Park Güell, wnętrze Hotelu Tassel, wnętrze Casa Batlló
- uczniowie wykonują szkic dekoracyjny ornamentu secesyjnego w zeszytach przedmiotowych

c). podsumowująca:

- podsumowanie zdobytej przez uczniów wiedzy nauczyciel sprawdza za pomocą quizu wykonanego w aplikacji Kahoot. Zalogowanie się uczniów do aplikacji możliwe jest poprzez komputery w pracowni informatycznej bądź też osobiste telefony komórkowe. Wiedzę uczniów można sprawdzić przygotowując ćwiczenie na tablicę interaktywną: w aplikacji Learning Apps (np. tzw. znikające pary).

❖ Załącznik nr 3:

Temat: Renesansowy przełom w dziejach kultury. Analiza twórczości renesansowej w wydawnictwach albumowych.

Prowadzący: Lidia Bochan

Czas: ok.60 min.

Szkoła ponadgimnazjalna: liceum/technikum.

Cel ogólny: zapoznanie uczniów z kulturą renesansu, twórcami epoki oraz dziełami sztuki.

Cele edukacyjne:

Uczeń:

- rozumie pojęcia: „renesans”, „antropocentryzm”, „kompozycja”, „kontrapost”, wskazuje atrybuty ‘człowieka renesansowego’
- wyjaśnia związek renesansu z antykiem
- zna ramy czasowe epoki; wymienia charakterystyczne dla epoki wydarzenia historyczne, wartości
- wymienia główne cechy malarstwa, architektury renesansowej
- wymienia głównych przedstawicieli sztuki odrodzenia
- analizuje i interpretuje popularne dzieła twórców, wypowiada się na temat obrazu malarskiego.

Metody pracy:

- metoda podająca: wykład
- praktyczna: pokaz z objaśnieniem (albumy)
- programowana – z użyciem laptopa i rzutnika multimedialnego
- eksponująca: prezentacja multimedialna wykonana w programie Power Point.

Środki dydaktyczne:

- albumy z reprodukcjami dzieł renesansowych
- prezentacja multimedialna
- reprodukcje obrazów, ilustracje
- czasopismo Arteon
- komputery z łączem internetowym
- płyta dvd z filmem dotyczącym życia i twórczości Michała Anioła oraz Leonarda da Vinci.

Zalecana literatura przedmiotu:

- Alpatow M.W., *Historia sztuki*. T. 3, wyd.Arkady, 1981
- Burckhardt J., *Kultura odrodzenia we Włoszech*. wyd. Czytelnik, 1961
- Chabińska-Ilchanka E., *Malarstwo świata*, wyd. Dragon, 2011
- Chabińska-Ilchanka E., *Wielka księga malarstwa* wyd. Dragon, 2015
- Ligocki A., *Sztuka renesansu*, wyd.Wiedza Powszechna, 1973

Fazy lekcji:

a). wstępna

– powitanie, wprowadzenie w temat

b). realizacyjna:

- próba zdefiniowania przez uczniów pojęcia 'renesans', 'człowiek renesansu'; wyjaśnienia związku renesansu z inną epoką oraz podanie ram czasowych epoki
- nauczyciel wyświetla prezentację multimedialną na temat głównych cech, twórców i dzieł malarstwa renesansowego
- na podstawie wybranych dzieł architektonicznych prowadzący objaśnia cechy architektury renesansowej, wymienia, pokazuje oraz omawia przykłady
- następnie prezentuje ilustracje, zdjęcia sztuki renesansowej w albumach, na rzutniku multimedialnym
- prezentuje fragmenty filmów dvd dotyczących twórczości Michała Anioła oraz Leonarda da Vinci omawiające najważniejsze ich dzieła
- próba analizy przez uczniów wybranych dzieł renesansowych

c). podsumowująca:

- powtórzenie najważniejszych zagadnień dotyczących tematu przy pomocy pytań pomocniczych oraz quizu wykonanego w aplikacji Kahoot.

❖ Załącznik nr 4:

Temat: Sztuka romanizmu i gotyku – iluminatorstwo średniowiecza.

Prowadzący: Lidia Bochan

Czas: 60 min.

Szkoła ponadgimnazjalna: liceum/technikum.

Cel ogólny: Zapoznanie uczniów z kulturą średniowiecza – stylem romańskim i gotyckim oraz sztuką iluminatorską.

Cele edukacyjne:

Uczeń:

- wyznacza granice czasowe średniowiecza, stylu romańskiego i gotyckiego,
- dostrzega różnice pomiędzy stylem romańskim a gotyckim
- zna styl romański i gotycki, wymienia ich charakterystyczne cechy, detale architektoniczne, posługuje się odpowiednią terminologią z historii sztuki,
- sporządza listę wybranych zabytków sztuki romańskiej i gotyckiej w Polsce i Europie
- umie wytłumaczyć na czym polegała sztuka iluminatorska, scharakteryzowującą oraz podać przykłady.

Metody pracy:

- podająca: wykład, pogadanka
- praktyczna: pokaz z objaśnieniem
- eksponująca: prezentacja multimedialna dotycząca średniowiecznej kultury – sztuki romańskiej, gotyckiej oraz iluminatorskiej.

Środki dydaktyczne:

- albumy, wybrane reprodukcje, zdjęcia przedstawiające zabytki sztuki średniowiecznej
- prezentacja multimedialna wykonana w Power Point.

Zalecana literatura przedmiotu:

- Chabińska-Ilchanka E., *Malarstwo świata*, wyd. Dragon, 2011
- Meyer, P., *Historia sztuki europejskiej*. T.1, wyd. PWN, 1973
- Świechowski, Z., *Sztuka polska. [1]. Romanizm*, wyd. Arkady, 2005
- Zuffi S., *Jak czytać włoskie malarstwo renesansowe*, wyd. TAiWPN Universitas, 2016

Fazy lekcji:

a). wstęp:

- powitanie uczniów

b). realizacyjna:

- przypomnienie ram czasowych epoki średniowiecza
- omówienie najważniejszego prądu filozoficznego epoki średniowiecza ‘teocentryzmu’
- prezentacja multimedialna – omówienie wszystkich zagadnień wynikających z tematu
- zaprezentowanie albumów, zdjęć, reprodukcji z zabytkami romańskimi i gotyckimi, przykładami średniowiecznych iluminacji

c). podsumowująca:

- powtórzenie najważniejszych zagadnień dotyczących tematu lekcji przy pomocy quizu wykonanego w aplikacji Kahoot.

❖ Załącznik nr 5:

Temat: Zabawy kolażem. Od Picassa po projekt okładki.

Nauczyciel prowadzący: Lidia Bochan

Czas: ok. 60 min.

Szkoła ponadgimnazjalna: liceum/technikum.

Cel ogólny: Zapoznanie uczniów z techniką kolażu oraz stworzenie okładki książki.

Cele edukacyjne:

Uczeń:

- wyznacza granice czasowe okresu kubizmu
- podaje etymologię słowa 'kubizm'
- omawia główne cechy kubizmu w malarstwie
- rozumie pojęcie: „kolaż”
- wymienia najwybitniejszych przedstawicieli kubizmu w Polsce i na świecie, podaje przykłady ich dzieł.

Metody pracy:

- metoda podająca: wykład, pogadanka
- praktyczna: pokaz z objaśnieniem (reprodukcje)
- eksponująca: prezentacja multimedialna wykonana w programie Power Point.

Środki dydaktyczne:

- wybrane reprodukcje okresu kubizmu
- laptop, rzutnik
- gazety, czasopisma, papier kolorowy, sznurek, wstążki, pisaki, kredki, fotografie, guziki itd.

Zalecana literatura przedmiotu:

- Chabińska-Ilchanka E., *Malarstwo świata*, wyd. Dragon, 2011
- Ligocki, A., *Trzy spotkania ze światem widzialnym : Picasso, Matisse. Léger*, wyd. Wiedza Powszechna, 1967
- Losos, L., *Techniki malarskie*, wyd. Wydaw. Artystyczne i Filmowe, 1991
- Penrose, R., *Picasso*, wyd. Państwowy Instytut Wydaw., 1992
- Porębski, M., *Kubizm*, wyd. Wydaw. Artystyczne i Filmowe, 1986

Forma:

- zbiorowa

Fazy lekcji:

a). wstępna

- powitanie, wprowadzenie w temat: daty, etymologia pojęcia, zarys historii stylu

b). realizacyjna:

Nauczyciel:

- przedstawia poszczególne cechy kubizmu w malarstwie, omawiając je na przykładach w albumach oraz przy pomocy prezentacji multimedialnej
- zapoznaje uczniów z sylwetką Pabla Picassa
- tłumaczy co to jest kolaż oraz na czym będzie polegać zadanie dla uczniów: stworzenie okładki ulubionej książki za pomocą kolażu
- uczniowie pracują w grupach 4,5 - osobowych

c). podsumowująca:

- powtórzenie najważniejszych zagadnień merytorycznych dotyczących tematu. Stworzenie wystawy wszystkich wykonanych prac uczniów.

XI. Przykładowa ankieta ewaluacyjna dla ucznia i nauczyciela

❖ Załącznik nr 1:

Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej dla ucznia

Data:

Klasa/szkoła:

Stosowana skala ocen: 1 – 3, przy czym :

1 – niska

2 – średnia

3 – bardzo dobra

W przypadku wyboru 1 proszę uzasadnić swój wybór.

1. Czy dzięki zajęciom poszerzyłeś/ -aś swoją wiedzę na dany temat?

1 / 2 / 3

.....
.....

2. Czy zajęcia były przeprowadzone w sposób ciekawy?

1/ 2 / 3

.....
.....

3. Sposób przekazywania wiedzy:

1 / 2 / 3

.....
.....

Bardzo dziękuję za wypełnienie ankiety.

Oprac. Lidia Bochan

❖ Załącznik nr 2

Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej dla nauczyciela

Temat: Analiza i interpretacja dzieła malarskiego.

Data:

Szkoła/ klasa:

Stosowana skala ocen: 1 – 5, przy czym :

1 – to ocena bardzo niska

2 – niska

3 – zadowalająca

4 – dobra

5 – bardzo dobra

W przypadku wyboru 1 lub 2 proszę uzasadnić swój wybór.

4. Na jaki stopień ocenia Pan/Pani przeprowadzone zajęcia?

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

5. Adekwatność doboru treści do tematu i założonych celów szkolenia.

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

6. Czy dzięki zajęciom poszerzył Pan/Pani swoją wiedzę na dany temat?

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

7. Czy forma prowadzonych zajęć była dla Pana/Pani ciekawa?

1 / 2 / 3 / 4 / 5

Kompetencje prowadzącego pod względem:

1. Przygotowania do zajęć:

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

2. Sposób przekazywania wiedzy:

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

3. Kontakt z grupą:

1 / 2 / 3 / 4 / 5

.....
.....

Pani/Pana refleksje, uwagi dotyczące przeprowadzonego szkolenia:

.....
.....
.....

Bardzo dziękuję za wypełnienie ankiety. Państwa opinie wykorzystam do doskonalenia podejmowanych przez siebie działań.

Oprac. Lidia Bochan